

FIRMA FRANCOTYP VYRÁBĚLA ČS. ČÍSLICE

Listopad 1989 přinesl tolik očekávané a do této doby potlačované lidské svobody. Mezi jinými to byla i svoboda cestování zpoza ostatních drátů instalovaných z vůle vlády jedné strany. Od té doby se mohl písemný styk, který byl též sledovaný bdělým okem státně bezpečnostních složek a řady dobrovolných udavačů. Mohlo se svobodně cestovat, bez ponižujících výjezdních doložek a devizových příslibů.

Při jedné z prvních cest jsem se vydal do Rüschlikonu ve Švýcarsku. Za legendou švýcarského, německého a světového výplatního otisku, kterou nebyl nikdo jiný než **Heiner Dürst**, od 40. let známou postavou v oblasti sběratelství, kterému jsem se též věnoval. Při nesčetných schůzkách jsme probrali kde co. Postupně se vyvinul v mého mentora. Narazili jsme i na jednu zajímavou věc, kterou byly **výplatní číslice ve výplatním razítku čs. otisku, které se vymykaly všem ostatním, které firma Francotyp vyráběla. Byly oválné, „buclaté“ (ale i „štíhlé“ a jiných tvarů). Na první pohled bylo vidět, že větší znamenají koruny a menší sahající do poloviny korunových číslic byly určeny pro haléře.**

Heiner Dürst si to vysvětlil tím, že firma Francotyp **vyráběla viditelné složky výplatního otisku dle přání zákazníků, uživatelů výplatního stroje. Nebyl to ojedinělý případ. Pokud to konstrukce stroje dovozovala, firma vyšla ráda vstříc.**

Vše bylo asi na ústní dohodě, zatím neexistuje žádný přímý důkaz k tomuto tvrzení, ale neleze jinak, než jej přijmout. Tento názor je vtělen do knih, které Heiner Dürst napsal, sám anebo s Gerdem Eichem. Například v jejich společné knize Die deutschen Post- und Absenderfreistempel Band 1 Handbuch und Katalog, kterou vydala Forschungsgemeinschaft Post- und Absenderfreistempel e.V., Arge Německého svazu filatelistů v roce 1997, jejímž jsem členem.

U nás zatím ani ve 30. letech anebo od 70. let na tuto zajímavost řádný článek ani studie nenarazila. Ani v archivech v Německu a Česku jsem nebyl úspěšný. Toto je velmi zajímavá část historie, a to nejen poštovně historické. Představitelé čs. poštovní správy si pravděpodobně nepřály typické německé číslice, které výrobce nabízel kvůli eventuálním nepříznivým reakcím ve vyhraněné době v Evropě v té době.

Co firma nabízela ve 20. a 30. a později, reprodukuji v obrazové příloze k této poznámce. Vzorník je přetištěn v originále (německé označení) z výše zmíněné knihy. Příklady základních tvarů číslic jsou uvedeny v rámečku u Francotypu C.

Každý model v té době A, B, C měl svůj typický vzorník (viz), jednotlivé modely se vyráběl buď ve firmě Anker, nebo Bafr, nebo v obou (týká se zejména Francotypu C). Je třeba upozornit i na zaznamenanou výplatní znaménka před číslicemi ve tvaru **hvězdy (Stern), bodu (Punkt) či kosočtverec (Raute).**

Jsou i jiné tvary, které přibýly později v průběhu chodu dějin (viz přehled v 1. dílu mé publikace Československé výplatní otisky 1945 – 1992 (typologická příručka- Výplatní otisky firem, institucí a organizací v Československu 1946 – 1992, strana 13).

Tam se objevují i plné či duté varianty kosočtverce (tzv. diamant) nebo kroužků, vícecípých hvězdiček, úzkých kosočtverců, protilehlých spojených trojúhelníků, čtyřlístků. Nehledě již na to, že např. hvězdičky či mohly i „tancovat „ doleva či doprava. Otevřenou otázkou zůstává, zda se na těchto tvarech zasloužil výrobní závod nebo naši mechanici, ať již B. Jarolímka či pozdějších mechaniků Narpy či Kancelářských strojů nebo Datasystému. Každopádně i tato znaménka jsou součástí hodnoty a hodnotových číslic.

Pokládal jsem za nutné na tuto zajímavost upozornit, případně nastolit téma pozdějšího bádání. Navíc dle číslice se dají poznat jednotlivé modely. Což slouží i sběratelům při identifikaci a tomuto studijnímu zaměření.

P.S. I ostatní soustavy mají tento systém dodatečné hodnotového místa – Pitney- Bowes či Neopost (čárky, vlnovky apod.). I když ne tak rozsáhlý a složitý.

